

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy

13/2020

Interrupčná legislatíva vo vybraných štátoch Európy

(Porovnávacia analýza k parlamentnej tlači č. [154](#))

Vypracovala: RNDr. Katarína Kubišová, Odbor Parlamentný
inštitút

Schválila: Mgr. Natália Švecová, riaditeľka Odboru Parlamentný
inštitút

Bratislava

17. septembra 2020

Anotácia:

Porovnávacia analýza prináša stručný prehľad interrupčnej legislatívy vo vybraných európskych štátoch. Sústreďuje sa na komparáciu vybraných atribútov právnej úpravy a niektorých obmedzení v prístupe k tomuto zákroku.

Kľúčové slová:

interrupcia, interrupčná legislatíva, povinné konzultácie, čakacie lehoty

Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov.

Obsah

1. Úvodné poznámky a súhrnné výsledky analýzy	4
2. Právna úprava v Slovenskej republike	13
3. Porovnanie právnej úpravy vo vybraných štátoch.....	17
Belgicko.....	17
Fínsko	19
Holandsko	20
Írsko.....	21
Maďarsko.....	22
Nemecko	24
Poľsko.....	27
Spojené kráľovstvo	28
4. Záver	30
Použité zdroje.....	31

Úvodné poznámky a súhrnné výsledky analýzy

Porovnávacia analýza prináša prehľad interrupčnej legislatívy vo vybraných európskych štátoch. Sústreďuje sa na komparáciu vybraných atribútov právnej úpravy a niektorých obmedzení v prístupe k tomuto zákroku.

Interrupcia (v našom právnom poriadku sa zatiaľ používa termín “umelé prerušenie tehotenstva”) predstavuje inhibičný zásah do ľudskej reprodukcie, ktorý bezprostredne súvisí s problematikou ochrany embrya alebo plodu. Ide o taký výkon, pri ktorom nejde výlučne o zásah do telesnej integrity tej osoby, na ktorej sa zákrok vykonáva, teda tehotnej ženy, ale aj o zásah do telesnej integrity plodu vedúci k jeho likvidácii, z čoho plynú nesmierne zložité otázky v rovine mravnej, etickej, spoločenskej a aj právnej.¹

Interrupcia, resp. abort, je zákrokom, ktorý je v súčasnosti právne regulovaný vo väčšine krajín. Právny rámec pre výkon interrupcií v jednotlivých štátoch je značne odlišný. Je však dôležité zohľadňovať aj aplikačnú prax, t. j. ako sa tieto zákroky uskutočňujú v praxi, aký je reálny prístup žien k interrupciám a taktiež dôvody a alternatívy, ktoré sú pre ženy k dispozícii.

Jednotlivé štáty sveta môžeme rozdeliť na základe prístupu k interrupciám do nasledujúcich kategórií:

- štáty, ktoré zo zákona zakazujú akékoľvek interrupcie;
- štáty, ktoré zakazujú nezákonnú interrupciu, alebo ktoré trestajú nezákonnú interrupciu, ale bez doplňujúcich informácií o zákonom povolenej interrupcii;
- štáty, kde zákon dovoľuje interrupciu z jedného, alebo viacerých zákonných dôvodov;
- štáty, ktoré zákonom umožňujú žene podstúpiť interrupciu na vlastnú žiadosť bez nutnosti zdôvodnenia;
- štáty, kde je interrupcia regulovaná len ako zdravotnícky zákrok v rámci zdravotníckeho systému.²

V prípade legálnych interrupcií rozlišujeme tri základné kategórie:

- interrupcie na žiadosť bez nutnosti uvedenia dôvodu;

¹ Umelé prerušenie tehotenstva a jeho právna úprava v SR. Dostupné na internete:

<http://www.osetrovatelsky.herba.sk/index.php/rok-2008/42-4-2008/96-umele-prerusenie-tehotenstva-a-jeho-pravna-uprava-v-sr> [cit. 04_09_2020]

² Johnson Jr, B.R., Lavelanet, A.F. and Schlitt S.: Global Abortion Policies Database: a new approach to strengthening knowledge on laws, policies, and human rights standards. Dostupné na internete:

<https://abortion-policies.srhr.org/documents/reference/Global-Abortion-Policies-Database.pdf> [cit. 04_09_2020]

- interrupcie na základe určitých dôvodov a indikácií, napr. záchrana života matky, záchrana zdravia matky, tehotenstvo po znásilnení, alebo incest, poškodenie plodu, ekonomické a sociálne dôvody a pod.
- interrupcie na základe mnohopočetných dôvodov (nie priamo špecifikovaných v zákone).³

Podľa výskumu Centra pre reprodukčné práva v súčasnosti väčšina európskych krajín povoľuje interrupciu na základe žiadosti, alebo na základe širokého spektra sociálnych dôvodov (aspoň v prvom trimestri tehotenstva) a len malé množstvo štátov má reštriktívne zákony, zakazujúce interrupciu z akýchkoľvek dôvodov. Takmer všetky európske štáty umožňujú interrupcie počas celého tehotenstva v prípade nevyhnutnosti ochrániť život, alebo zdravie tehotnej ženy.⁴

Vo všetkých krajinách, ktoré umožňujú interrupcie na žiadosť, alebo zo širokého spektra sociálnych dôvodov, je možné vykonať **interrupciu aj po znásilnení** bez povinnosti preukazovať, že žena bola vystavená takémuto násiliu.

Niektoré európske štáty stanovujú **časové limity na vykonanie interrupcie** na žiadosť (alebo na základe širokého spektra sociálnych dôvodov) – medzi 18. a 24. týždňom tehotenstva, alebo do konca prvého trimestra tehotenstva. Avšak vo všetkých týchto krajinách zákon umožňuje aj interrupciu v neskorších štádiách tehotenstva za určitých osobitných okolností, napr. akútne ohrozenie života, alebo zdravia matky.⁵

Andorra, Malta a San Marino neumožňujú interrupcie vôbec. Lichtenštajnsko umožňuje interrupcie len v prípade ohrozenia života, alebo zdravia matky a sexuálneho násillia. Monako a Poľsko umožňujú interrupcie len v prípade ohrozenia života, alebo zdravia matky, sexuálneho násillia, alebo vážneho poškodenia plodu.⁶

V roku 2018 došlo k zmene interrupčnej legislatívy v Belgicku a Írsku v zmysle jej liberalizácie. Podľa nových zákonov sú interrupcie možné do 12. týždňa tehotenstva - bez nutnosti zdôvodňovania (Belgicko), alebo z vopred stanovených dôvodov potvrdených

³ Lavelanet, A.F. , Schlitt S. , Johnson Jr, B.R. and Ganatra, B.: Global Abortion Policies Database: a descriptive analysis of the legal categories of lawful abortion. Dostupné na internete: <https://abortion-policies.srhr.org/documents/reference/Legal-categories-of-lawful-abortion.pdf> [cit. 02_09_2020]

⁴ European Abortion Laws. A comparative overview. Center for Reproductive Rights. Dostupné na internete: <https://reproductiverights.org/sites/default/files/documents/European%20abortion%20law%20a%20comparative%20review.pdf> [cit. 14_08_2020]

⁵ Tamtiež.

⁶ Tamtiež

lekárom (Írsko). V neskorších štádiách sú možné interrupcie z určitých vážnych zdravotných dôvodov a v Belgicku aj v prípade poškodenia plodu.⁷

Ďalšími podmienkami pre výkon interrupcií v niektorých štátoch sú zavádzanie **povinných čakacích lehôt** a **povinných konzultácií** pred zákrokom.

Niektoré krajiny si ponechali osobitné sankcie v trestnom zákone za výkon interrupcií mimo rámca zákonom stanovených podmienok. Len malé množstvo štátov však penalizuje ženy, ktoré podstúpia takúto nezákonnú interrupciu, väčšinou sú postihovaní lekári a zdravotnícki pracovníci, ktorí by vykonali takýto zákrok.⁸

Tabuľka č. 1: Stručný prehľad niektorých aspektov interrupčnej legislatívy vo vybraných európskych štátoch

Štát	Úplný zákaz	Na žiadosť	Čakacie lehoty	Povinné konzultácie	Povinné dôvody	Sociálno-ekonomické	Ohrozenie života	Ohrozenie zdravia	Znásilnenie
Albánsko		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Andorra	✓								
Belgicko		✓	✓	✓			✓	✓	
Bosna a Hercegovina		✓		✓	✓		✓	✓	✓
Bulharsko		✓					✓	✓	
Cyprus		✓					✓	✓	✓

⁷ De Meyer, F.: Abortion law reform in Europe: The 2018 Belgian and Irish Acts on termination of pregnancy. Dostupné na internete:

<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0968533220920335?journalCode=mlia>
[cit. 14_08_2020]

⁸ European Abortion Laws. A comparative overview. Center for Reproductive Rights. Dostupné na internete:

<https://reproductiverights.org/sites/default/files/documents/European%20abortion%20law%20a%20comparative%20review.pdf> [cit. 14_08_2020]

Štát	Úplný zákaz	Na žiadosť	Čakacie lehoty	Povinné konzultácie	Sociálno-ekonomické dôvody	Ohrozenie života	Ohrozenie zdravia	Znásilnenie
Česká republika		✓				✓	✓	✓
Čierna Hora		✓			✓	✓	✓	✓
Dánsko		✓			✓	✓	✓	✓
Estónsko		✓			✓	✓	✓	
Fínsko		✓			✓	✓	✓	✓
Francúzsko		✓				✓	✓	
Grécko		✓				✓	✓	✓
Holandsko		✓	✓	✓	✓	✓		
Chorvátsko		✓				✓	✓	✓
Írsko		✓	✓	✓		✓	✓	
Lichtenštajnsko						✓	✓	✓
Litva		✓		✓		✓	✓	
Lotyšsko		✓	✓			✓	✓	✓
Luxembursko		✓	✓			✓	✓	
Maďarsko		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Malta	✓							
Nemecko		✓	✓	✓		✓	✓	✓

Štát	Úplný zákaz	Na žiadosť	lehoty	Čakacie konzultácie	Povinné konzultácie	Sociálno-ekonomické dôvody	Ohrozenie života	Ohrozenie zdravia	Znásilnenie
Nórsko		✓				✓	✓	✓	✓
Poľsko					✓		✓	✓	✓
Portugalsko		✓	✓				✓	✓	✓
Rakúsko		✓					✓	✓	
Rumunsko		✓					✓	✓	
Severné Macedónsko		✓				✓	✓	✓	✓
Slovensko		✓	✓		✓		✓	✓	
Slovinsko		✓					✓	✓	
Spojené kráľovstvo		✓					✓	✓	
Srbsko		✓					✓	✓	✓
Španielsko		✓	✓				✓	✓	
Švajčiarsko		✓					✓	✓	
Švédsko		✓					✓	✓	
Taliansko		✓	✓		✓	✓	✓	✓	

Zdroj: European Abortion Laws. A comparative overview. Center for Reproductive Rights. Dostupné na internete:

<https://reproductiverights.org/sites/default/files/documents/European%20abortion%20law%20a%20comparative%20review.pdf> [cit. 14_08_2020]. Úpravy a doplnenia autorka na základe analýzy ďalších citovaných zdrojov.

Interrupcie sa vo všeobecnosti vykonávajú len v autorizovaných zariadeniach lekármi – gynekológmi, alebo všeobecnými lekármi. Vo všeobecnosti sú interrupcie v rámci Európy ľahko dostupné v zmysle príslušných zákonov. Existujú rozdiely v dostupnosti interrupcií medzi jednotlivými štátmi a v niektorých prípadoch aj medzi rozličnými časťami jedného štátu.⁹ Vo všeobecnosti počet interrupcií za posledné roky klesá.¹⁰

Tzv. Global Abortion Policy Database (GAPD)¹¹ je nástroj Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), založený v roku 2017, ktorý poskytuje informácie o právnych predpisoch a politikách v oblasti interrupcií za všetky členské štáty WHO. Na základe tohto nástroja sú porovnané jednotlivé štáty sveta na základe jednotlivých kritérií, týkajúcich sa interrupčnej politiky. Zo zverejnených informácií vyberáme porovnanie štátov na základe niektorých kritérií, pričom zo všetkých štátov sveta sme zaradili do porovnania európske štáty, USA a Kanadu. V porovnaní je potrebné mať na zreteli, že sa uvádzajú len tie štáty, ktoré majú dané kritérium (podmienku) explicitne uvedené v príslušných právnych predpisoch.

Kritéria pre porovnanie krajín z hľadiska interrupčnej politiky (klasifikácia WHO)¹²:

- interrupcia na požiadanie bez zdôvodnenia:
 - viaceré európske krajiny **okrem** napríklad: Fínsko, Poľsko, Lichtenštajnsko, Maďarsko, Monako, Holandsko, Taliansko, Švajčiarsko, Írsko, Spojené kráľovstvo, San Marino
 - USA, Kanada
- interrupcia na požiadanie na základe uvedenia dôvodov:
 - ekonomické a sociálne dôvody: napr. Dánsko, Nórsko, Fínsko, Taliansko, Maďarsko, Holandsko
 - poruchy plodu: väčšina európskych krajín **okrem** napríklad: Andorra, Malta, Lichtenštajnsko, San Marino, Švajčiarsko
 - tehotenstvo po znásilnení: napr. Nemecko, Poľsko, Česká republika, Maďarsko, Srbsko, Grécko, Severné Macedónsko, Nórsko, Fínsko
 - tehotenstvo po incese: napr. Nórsko, Fínsko, Poľsko, Maďarsko, Bulharsko, Grécko, Srbsko

⁹ Pinter, B., Aubeny, E., Bartfai, G., Loeber, O., Ozalp, S. & Webb, A.: Accessibility and availability of abortion in six European countries. Dostupné na internete:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13625180500035231> [cit. 12_08_2020]

¹⁰ Gissler, M., Fronteira, I., Jahn, A., Karro, H., Moreau, C., Oliveira da Silva, M., Olsen, J., Savona-Ventura, C., Temmerman, M., Hemminki, E.: Terminations of pregnancy in the European Union. Dostupné na internete: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22129480/> [cit. 12_08_2020]

¹¹ The Global Abortion Policy Database. Prístupné na internete: <https://abortion-policies.srhr.org/> [cit. 14_09_2020]

¹² The Global Abortion Policy Database. Prístupné na internete: <https://abortion-policies.srhr.org/> [cit. 14_09_2020]. Úpravy a doplnenia autorka na základe analýzy ďalších citovaných zdrojov.

- znížené intelektuálne alebo kognitívne schopnosti tehotnej ženy: napr. Nórsko, Estónsko, Litva, Dánsko
- mentálne zdravotné dôvody: napr. Nórsko, Fínsko, Nemecko, Maďarsko, Rakúsko, Taliansko, Grécko, Portugalsko
- fyzické zdravotné dôvody: napr. Nórsko, Nemecko, Rakúsko, Maďarsko, Taliansko, Grécko, Írsko, Portugalsko
- zdravotné dôvody všeobecne: viaceré európske štáty **okrem** napríklad: Rakúsko, Švajčiarsko, Taliansko, Grécko, Rumunsko, Portugalsko
- dodatočné požiadavky pre prístup k interrupcii:
 - potrebná policajná správa v prípadoch znásilnenia: napr. Fínsko, Lotyšsko
 - súhlas zákonného zástupcu pri mladistvých: väčšina európskych krajín napr. Poľsko, Írsko, Lotyšsko, Litva, Česká republika, Rakúsko, Taliansko, Chorvátsko, Srbsko, Grécko, Španielsko, Portugalsko, Holandsko, Dánsko
 - povinné konzultácie: napr. Nemecko, Holandsko, Belgicko, Írsko, Maďarsko, Albánsko
 - povinné čakacie lehoty pred zákrokom: napr. Španielsko, Portugalsko, Nemecko, Holandsko, Belgicko, Luxembursko, Maďarsko, Taliansko, Írsko, Lotyšsko, Albánsko
- klinické a servisné aspekty interrupcií:
 - národné pokyny pre uskutočňovanie interrupcií: napr. Španielsko, Portugalsko, Francúzsko, Írsko, Holandsko, Dánsko, Maďarsko, Grécko, Srbsko, Bulharsko, Lotyšsko
 - povolené metódy:
 - vákuové odsávanie: napr. Portugalsko, Francúzsko, Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Srbsko
 - dilatácia a odstránenie: napr. Holandsko, Lotyšsko, Srbsko, Bulharsko, USA
 - kombinácia Mifepristone-Misoprostol: napr. Francúzsko, Nemecko, Holandsko, Česká republika, Rakúsko, Srbsko, Lotyšsko, USA, Kanada
 - len Misoprostol: napr. Nemecko, Česká republika, Srbsko, USA
 - povolenie interrupčných tablietiek Mifepristone/Mife-misoprostol¹³: viaceré európske krajiny **okrem** napríklad: Albánsko, Čierna Hora, Chorvátsko, Poľsko, Malta; USA: áno, Kanada: áno
 - národné pokyny pre post-abortívnu starostlivosť: napr. Španielsko, Portugalsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Dánsko, Srbsko, Bulharsko, Grécko, Lotyšsko, USA

¹³ Schválené ako lieky, ale zatiaľ nie ako metódy interrupcie.

- poistenie kompenzácie a užívateľských nákladov:
 - pokrytie nákladov na interrupciu zo zdravotného poistenia: viaceré európske štáty **okrem** napríklad: Portugalsko, Nemecko, Belgicko, Rumunsko, Lotyšsko, Chorvátsko, Albánsko; (USA: nie; Kanada: áno)
 - pokrytie nákladov na interrupciu zo zdravotného poistenia len pre sociálne odkázané ženy: napr. Nemecko
 - pokrytie nákladov zo zdravotného poistenia v prípade komplikácií po interrupcii: napr. Nemecko, Dánsko, Rakúsko, Slovinsko, Litva, Grécko
- kto smie vykonávať interrupcie:
 - sestra – pôrodná asistentka: Francúzsko
 - lekár (nešpecifikovaná špecializácia): napr. Portugalsko, Francúzsko, Holandsko, Nemecko, Rakúsko, Dánsko, Nórsko, Švédsko, Fínsko
 - lekár – špecialista: viaceré európske krajiny **okrem** napríklad: Portugalsko, Francúzsko, Nemecko, Holandsko, Rakúsko, Švédsko, Fínsko.¹⁴

Tabuľka č. 2: Povinné čakacie lehoty na interrupciu v európskych štátoch

Štát	Čakacia lehota (v dňoch)	Bod začiatku čakacej lehoty
Albánsko	7	podanie žiadosti
Belgicko	6	prvá konzultácia s vykonávajúcim lekárom
Čierna Hora	3	písomná žiadosť
Holandsko	5	prvá konzultácia
Írsko	3	potvrdenie gestačného veku
Lotyšsko	3	konzultácia
Luxembursko	3	prvá konzultácia
Maďarsko	3	konzultácia
Nemecko	3	deň po konzultácii
Portugalsko	3	prvá konzultácia

¹⁴ The Global Abortion Policy Database. Prístupné na internete: <https://abortion-policies.srhr.org/> [cit. 14_09_2020]. Úpravy a doplnenia autorka na základe analýzy ďalších citovaných zdrojov.

Štát	Čakacia lehota (v dňoch)	Bod začiatku čakacej lehoty
Ruská federácia	2-7	prvá konzultácia
Severné Macedónsko	3	konzultácia
Slovensko	2	lekár zašle informáciu Národnému centru zdravotníckych informácií
Španielsko	3	konzultácia
Taliansko	7	prvá konzultácia

Zdroj: Lavelanet, A.F., Johnson Jr., B.R., Ganatra, B.: *Global Abortion Policies Database: A descriptive analysis of the regulatory and policy environment related to abortion*. Dostupné na internete: <https://abortion-policies.srhr.org/documents/reference/Regulatory-and-policy-environment-of-abortion.pdf> [cit. 11_08_2020].

Tabuľka č. 3: Počet štátov Európy s gestačným limitom pre interrupcie z určitých právne vymedzených dôvodov

Gestačný limit	Právne vymedzený dôvod na interrupciu			
	ohrozenie života	zdravotné dôvody	stav plodu	znásilnenie
do 12. týždňa	0	0	0	0
12. – 18. týždeň	0	1	1	5
19. – 24. týždeň	8	10	9	9
po 24. týždni	1	2	1	1

Zdroj: Lavelanet, A.F., Schlitt S., Johnson Jr, B.R. and Ganatra, B.: *Global Abortion Policies Database: a descriptive analysis of the legal categories of lawful abortion*. Dostupné na internete: <https://abortion-policies.srhr.org/documents/reference/Legal-categories-of-lawful-abortion.pdf> [cit. 11_08_2020]

2. Právna úprava v Slovenskej republike

Interrupcia na žiadosť bez udania dôvodu: ÁNO

Povinné konzultácie: ÁNO

Povinné čakacie lehoty: ÁNO

Dôvody na vykonanie interrupcie:

- sociálno-ekonomické dôvody: N/A¹⁵
- ohrozenie života a/alebo zdravia ženy: ÁNO
- poškodenie plodu: ÁNO
- sexuálne násilie: *nie je v zákone explicitne vymedzené*

Časové limity na vykonanie interrupcie: ÁNO - do 12 týždňa bez uvedenia dôvodu

V súčasnosti platí na území Slovenskej republiky **zákon SNR č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva v znení neskorších predpisov a vyhláška Ministerstva zdravotníctva SSR č. 74/1986 Zb. v znení neskorších predpisov**, ktorou sa vykonáva zákon o umelom prerušení tehotenstva. Tento zákon rozlišuje dva režimy umelého prerušenia tehotenstva. Prvý režim upravuje § 4 zákona o umelom prerušení tehotenstva, a to na žiadosť tehotnej ženy: *„Žene sa umelo preruší tehotenstvo, ak o to písomne požiada, ak tehotenstvo nepresahuje 12 týždňov a ak tomu nebránia jej zdravotné dôvody.“* Druhý režim upravuje § 5 zákona, a to zo zdravotných dôvodov: *„Žene možno umelo prerušiť tehotenstvo zo zdravotných dôvodov s jej súhlasom alebo na jej podnet, ak je ohrozený jej život alebo zdravie alebo zdravý vývoj plodu alebo ak ide o geneticky chybný vývoj plodu.“* Druhý režim interrupčného zákona neobsahuje žiadnu lehotu.

Vyhláška č. 74/1986 Zb. umožňovala vykonať interrupciu u geneticky poškodeného plodu až do 24. týždňa, toto ustanovenie však bolo zrušené v dôsledku *nálezu Ústavného súdu SR PL. ÚS 12/01-297* zo dňa 4. decembra 2007.

Žiadosť o vykonanie interrupcie musí obsahovať prejav vôle ženy, že chce, aby jej bolo umelo prerušené tehotenstvo. Žiadosť sa podáva na tlačíve, ktoré jej poskytne zdravotnícke zariadenie. Žena musí písomne potvrdiť, že bola oboznámená s lekárskeym záverom, poučená o možných zdravotných dôsledkoch umelého prerušenia tehotenstva, ako aj o spôsobe použitia antikoncepcných metód a prostriedkov. Žena môže až do výkonu umelého prerušenia tehotenstva vziať svoju žiadosť späť.

Spôsob vyjadrenia súhlasu s umelým prerušením tehotenstva je osobitne upravený pri ženách, ktoré ešte nedosiahli šesťnásť rokov veku v § 6 ods. 1 zákona: *„Žene, ktorá nedovršila šesťnásť rokov, možno umelo prerušiť tehotenstvo podľa § 4 so súhlasom zákonného zástupcu, prípadne toho, komu bola zverená do výchovy.“*

¹⁵ Skratka N/A pochádza z anglického jazyka „not applicable“ a znamená nie je možné aplikovať, t. j. z okolitého textu je zrejmé, že túto položku nemá zmysel vyplniť.

Interrupciu nemožno uskutočniť, ak zdravotný stav ženy podstatne zvyšuje zdravotné riziko interrupcie alebo žena v minulosti podstúpila interrupciu, od ktorej neuplynulo šesť mesiacov. V tomto ostatne menovanom prípade môže byť interrupcia napriek tomu uskutočnená, ak žena už dvakrát rodila alebo dovŕšila 35 rokov veku alebo je tu dôvodné podozrenie na otehotnenie v dôsledku trestného činu spáchaného na nej (§ 1 vyhlášky č. 74/1986 Zb.). Slovenský právny poriadok vylučuje tzv. interrupčnú turistiku, keď sa zakotvuje zákaz vykonať interrupciu bez zdravotnej indikácie na žene, ktorá sa zdržiava na území Slovenskej republiky len prechodne (§ 10 zákona č. 73/1986 Zb.). § 9 vyhlášky toto ustanovenie ďalej spresňuje: *„Za prechodný pobyt sa nepovažuje pobyt cudzincov, ktoré pracujú na orgánoch a v organizáciách so sídlom v Slovenskej republike, alebo členiek rodín pracovníkov týchto orgánov a organizácií, pobyt študujúcich a iných cudzincov, ktoré majú povolenie na pobyt v Slovenskej republike podľa osobitných predpisov, prípadne podľa medzištátnych dohôd. Zdravotnícke zariadenie má povinnosť požadovať predloženie príslušného dokladu.“*

Z trestnoprávneho hľadiska nie je tehotná žena, ktorá svoje tehotenstvo sama umele preruší alebo iného o to požiada alebo mu to dovoľí, podľa § 153 Trestného zákona pre taký čin trestná, a to ani podľa ustanovení o návodcovi a pomocníkovi. Ak však niekto iný tehotnú ženu navedie k tomu, aby tehotenstvo umelo prerušila alebo iného o to požiadala alebo mu to inak ako podľa zákona dovolila, dopustí sa trestného činu nedovoleného prerušenia tehotenstva podľa ustanovenia § 152 Trestného zákona. Tohto trestného činu sa rovnako dopustí podľa ustanovenia § 151 Trestného zákona aj ten, kto so súhlasom tehotnej ženy umelo preruší jej tehotenstvo inak ako spôsobom prípustným podľa zákonných predpisov o umelom prerušení tehotenstva a s prísnejšou trestnou sadzbou aj ten, kto umelo preruší tehotenstvo bez súhlasu tehotnej ženy.

Problematicky umelého prerušenia tehotenstva sa týka aj **zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**. § 6b Informovaný súhlas pri umelom prerušení tehotenstva upravuje, že: *„Podmienkou vykonania umelého prerušenia tehotenstva je písomný informovaný súhlas po predchádzajúcom poučení.“* Takisto sa upravuje spôsob, akým sa toto poučenie uskutočňuje a informácie, ktoré musia byť obsahom takéhoto poučenia. Ďalej sa upravujú časové lehoty od poskytnutia poučenia: *„...môže sa toto umelé prerušenie tehotenstva vykonať najskôr po uplynutí lehoty 48 hodín od odoslania hlásenia o poskytnutí informácií podľa odseku 2; v takomto prípade je lekár povinný poskytnúť žene informácie v rozsahu podľa odseku 2 a odovzdať jej ich aj v písomnej podobe, vrátane zoznamu občianskych združení, neziskových organizácií, nadácií, cirkví a náboženských spoločností, ktoré poskytujú ženám finančnú, materiálnu a psychologickú pomoc v tehotenstve.“*

Poplatky za interrupcie upravuje Opatrenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 07045/2003 – OAP z 30. decembra 2003, ktorým sa ustanovuje rozsah regulácie

cien v oblasti zdravotníctva v znení neskorších predpisov v časti **B Výkony zdravotnej starostlivosti poskytované zdravotníckymi zariadeniami za úhradu.**

86.10.12 1. Interrupcia vykonaná na žiadosť pacientky, bez zdravotnej indikácie, pred 12. týždňom gravidity

- a) Maximálna cena výkonu interrupcie vykonanej na žiadosť pacientky je 248,95 eura.
- b) V maximálnej cene podľa písmena a) sú zahrnuté všetky náklady súvisiace s výkonom zdravotnej starostlivosti, náklady súvisiace s diagnostikou, vyšetrením, vrátane predoperačného vyšetrenia, vyhotovením žiadosti a pobytom pacientky v zdravotníckom zariadení.¹⁶

Ešte uvádzame štatistiky o výkone interrupcií pre ženy s trvalým pobytom v SR a bez trvalého pobytu.

Tabuľka č. 4: Umelé prerušenia tehotenstva podľa trvalého bydliska žien

	2005	2006	2007	2008	2009
Ženy s trvalým bydliskom na území SR	12 261	11 971	11 189	10 869	9 970
Ženy bez trvalého bydliska na území SR	12	13	6	24	10
	2010	2011	2012	2013	2014
Ženy s trvalým bydliskom na území SR	9 299	8 818	8 439	7 991	7 497
Ženy bez trvalého bydliska na území SR	2	5	4	8	4
	2015	2016	2017	2018	2019
Ženy s trvalým bydliskom na území SR	7002	6 491	6 102	6 024	5 824
Ženy bez trvalého bydliska na území SR	2	3	1394	1326	1329*

*Nárast za posledné 3 roky je spôsobený zmenou v metodike vykazovania.

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií:

http://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy/Gynekologia_Porodnictvo_Potrady/Potrady/Pages/default.aspx [cit. 12. 08. 2020]

¹⁶ Informácia bola poskytnutá e-mailom Ministerstvom zdravotníctva SR dňa 30. júla 2020.

2.1. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 154)

V súčasnosti sa v NR SR prerokováva návrh zákona, ktorého cieľom je podľa dôvodovej správy „vytvorenie podporných opatrení pre ženu, ktorá zvažuje podanie žiadosti o umelé ukončenie tehotenstva. Úprava má dať žene reálnu možnosť rozhodnúť sa po zvážení všetkých dostupných informácií a možností ako zodpovedne nasmerovať svoj život.“¹⁷

Predložený návrh zákona má za cieľ novelizovať niekoľko platných zákonov. Medzi najdôležitejšie zmeny (vo vzťahu k výkonu interrupcií) obsiahnuté v návrhu patria najmä:

- Termín „umelé prerušenie tehotenstva“ by sa mal nahradiť termínom „umelé ukončenie tehotenstva“.

Navrhované zmeny v zákone č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sú najmä:

- predĺženie čakacej lehoty pred zákrokom zo 48 hodín na 96 hodín; upravuje sa tiež začiatok plynutia lehoty, ktorý je viazaný na splnenie zákonných podmienok na umelé prerušenie (ukončenie) tehotenstva;
- rozširuje sa informačná povinnosť lekára pred podpisom informovaného súhlasu tehotnou ženou, pričom sa vymedzuje rozsah a typ informácií, ktoré by mali byť tehotnej žene poskytnuté;
- rozširuje sa spektrum informácií, ktoré by malo Ministerstvo zdravotníctva SR zverejniť na svojom webovom sídle.

Navrhované zmeny v zákone SNR č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva v znení neskorších predpisov sú najmä:

- nutnosť potvrdenia dvomi nezávislými lekármi v prípade, že sa má uskutočniť umelé ukončenie tehotenstva zo zdravotného dôvodu na strane ženy, alebo zdravého vývoja plodu, alebo geneticky chybného vývoja plodu.

Navrhované zmeny v zákone č. 147/2001 Z.z. o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sú najmä:

- zakazuje sa reklama na výkon umelého prerušenia (ukončenia) tehotenstva.

¹⁷ Dôvodová správa k návrhu zákona (parlamentná tlač 154). Dostupné on-line na: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=479949>. [cit. 07_09_2020]

Navrhované zmeny v zákone č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov sú najmä:

- zavádza sa pravidlo, že zariadenie núdzového bývania budú môcť využívať aj tehotné matky, a to po dobu tehotenstva a troch rokov od pôrodu, ak sa o dieťa osobne starajú.

Navrhované zmeny v zákone č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sú najmä:

- suma príspevku pri narodení dieťaťa sa navrhuje rozdeliť na dve časti. Prvá časť vo výške 400 eur sa vyplatí matke už počas tehotenstva, a to po uplynutí dvanásteho týždňa tehotenstva; druhá časť po narodení dieťaťa. Ak matka nevyužije možnosť požiadať o prvú časť príspevku, celá suma jej bude vyplatená po narodení dieťaťa. Ak po prijatí prvej časti príspevku matka podstúpi umelé ukončenie tehotenstva, príspevok bude musieť vrátiť.¹⁸

3. Porovnanie právnej úpravy vo vybraných štátoch

BELGICKO

Interrupcia na žiadosť bez udania dôvodu: ÁNO

Povinné konzultácie: ÁNO

Povinné čakacie lehoty: ÁNO

Dôvody na vykonanie interrupcie:

- sociálno-ekonomické dôvody: N/A
- ohrozenie života a/alebo zdravia ženy: ÁNO
- poškodenie plodu: ÁNO
- sexuálne násilie: *nie je v zákone explicitne vymedzené*

Časové limity na vykonanie interrupcie: ÁNO – do 12. týždňa na žiadosť

V Belgicku došlo k prijatiu nového interrupčného zákona v októbri 2018. Dobrovoľné ukončenie tehotenstva bolo odstránené z trestného zákona a je teraz predmetom osobitných trestných ustanovení. Došlo k uvoľneniu podmienok a lehôt pre výkon interrupcie. V súčasnosti sa v parlamente diskutuje o ďalšej reforme interrupčnej legislatívy, podľa ktorej

¹⁸ Bližšie pozri návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 154). Dostupné online na: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=479948>. [cit. 07_09_2020]

by už interrupcia nemala byť vôbec predmetom trestného stíhania. Malo by tiež dôjsť k ďalšiemu uvoľneniu podmienok a lehôt pre výkon zákroku.¹⁹

Podľa súčasne platného zákona – zákon o dobrovoľnom ukončení tehotenstva (z 15. októbra 2018)²⁰ môže žena požiadať o interrupciu do 12. týždňa tehotenstva. Pred zákrokom musí byť žena informovaná o možnostiach pomoci pre osamelé matky a ich deti, o prostriedkoch, ktoré možno využiť na riešenie psychologických a sociálnych problémov, ako aj o možnostiach adopcie dieťaťa. Taktiež musí byť informovaná o zdravotných rizikách, súvisiacich so zákrokom a o vhodnej antikoncepcii. Lekár môže vykonať zákrok najskôr 6 dní po prvej konzultácii, s výnimkou naliehavých prípadov. V deň zákroku musí ešte žiadateľka písomne potvrdiť svoj súhlas.

Po uplynutí 12. týždňa tehotenstva sa interrupcia môže vykonať len v prípade, že tehotenstvo vážne ohrozuje zdravie ženy, alebo ak je isté, že nenarodené dieťa bude trpieť vážnym postihnutím, ktoré v danom čase nie je liečiteľné. V takomto prípade je potrebné stanovisko ďalšieho lekára, ktoré je priložené k zdravotnému záznamu.

Lekár, alebo zdravotnícky pracovník môže odmietnuť vykonanie zákroku. V takom prípade uvedie kontaktné údaje iného lekára, alebo zdravotníckeho zariadenia, ktoré môže zákrok vykonať a pošle mu zdravotnú dokumentáciu žiadateľky.

Belgická legislatíva nerobí rozdiel v právnej úprave interrupcií podľa národnosti, alebo trvalého bydliska ženy-žiadateľky. Jediný rozdiel môže byť v miere pokrytia nákladov zo zdravotného poistenia. Interrupcie cudzinek predstavovali v rokoch 2016 a 2017 menej ako 1% z celkového počtu interrupcií v Belgicku.

Čo sa týka trestných sankcií, vyplývajúcich zo zákona:

- za vykonanie interrupcie mimo zákonom stanovených podmienok – trest odňatia slobody od 3 mesiacov do 1 roka a pokuta od 100 do 500 EUR
- za zabránenie žene v slobodnom prístupe k zdravotníckemu zariadeniu, ktoré vykonáva interrupcie – 1 – 3 roky trest odňatia slobody a pokuta od 100 do 500 EUR
- žena, ktorá podstúpila interrupciu mimo zákonom stanovených podmienok – trest odňatia slobody od 1 mesiaca do 1 roka a pokuta od 50 do 200 EUR
- ak nelegálna dobrovoľná interrupcia spôsobí smrť ženy – trest odňatia slobody na 5 – 10 rokov.

¹⁹ European Center for Parliamentary Research and Documentation ECPRD: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/public/page/about>. Request no. 4480 (uzavretá databáza výmeny informácií medzi národnými parlamentmi).

²⁰ Zákon o dobrovoľnom ukončení tehotenstva. Dostupný na internete (vo francúzštine): http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2018101503&table_name=loi [cit. 17_08_2020]

FÍNSKO

Interrupcia na žiadosť bez udania dôvodu: NIE

Povinné konzultácie: NIE

Povinné čakacie lehoty: NIE

Dôvody na vykonanie interrupcie:

- sociálno-ekonomické dôvody: ÁNO
- ohrozenie života a/alebo zdravia ženy: ÁNO
- poškodenie plodu: ÁNO
- sexuálne násilie: ÁNO

Časové limity na vykonanie interrupcie: ÁNO – do 12. (24.) týždňa

Interrupcie upravuje zákon o interrupciách č. 239/1970²¹, ktorý prešiel za posledné roky len drobnými technickými úpravami. Podľa tohto zákona môže byť tehotenstvo ukončené na žiadosť ženy za predpokladu, že:

- život, alebo zdravie matky je v ohrození
- zo sociálnych dôvodov (napr. tehotenstvo napriek orálnej antikoncepcii, ukončenie vzťahu, celková zlá sociálna situácia a pod.)
- tehotenstvo je dôsledkom trestného činu
- žiadateľka má menej ako 17 rokov, alebo 40 a viac rokov
- žiadateľka už porodila najmenej 4 deti
- dieťa by trpelo vážnym ochorením, alebo postihnutím (do 24. týždňa tehotenstva)
- rodič, alebo obaja rodičia trpia ochorením, ktoré im znemožňuje postarať sa o dieťa.

Pred zákrokom musí byť žena poučená o dôsledkoch a význame ukončenia tehotenstva a taktiež o antikoncepcii.

Tehotenstvo nemôže byť ukončené po 12. týždni z iných dôvodov, ako je ochorenie, alebo úraz ženy.

Zákon nerobí rozdiely medzi ženami – žiadateľkami o interrupciu na základe ich národnosti, alebo miesta trvalého bydliska. Napriek tomu interrupcie u žien-cudziniek predstavujú len do 1 % z celkového počtu interrupcií vo Fínsku za posledné roky.

²¹ Zákon č. 239/1970 o interrupciách. Dostupné na internete (vo fínskom jazyku): <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1970/19700239> [cit. 18_08_2020]

HOLANDSKO

Interrupcia na žiadosť bez udania dôvodu: NIE

Povinné konzultácie: ÁNO

Povinné čakacie lehoty: ÁNO

Dôvody na vykonanie interrupcie:

- sociálno-ekonomické dôvody: ÁNO
- ohrozenie života a/alebo zdravia ženy: ÁNO
- poškodenie plodu: *nie je v zákone explicitne vymedzené*
- sexuálne násilie: *nie je v zákone explicitne vymedzené*

Časové limity na vykonanie interrupcie: ÁNO – do 21. (24.) týždňa

Interrupcie boli v Holandsku plne legalizované v roku 1984, pričom sa v tejto oblasti aplikujú ustanovenia zákona o ukončení tehotenstva z roku 1981²². Zo zákona je možné vykonať interrupciu na žiadosť ženy do 21. týždňa tehotenstva a zo zdravotných dôvodov do 24. týždňa. Existuje 5-dňová čakacia lehota pre výkon interrupcie (od prvej konzultácie s lekárom).

Zákon postihuje lekára, ak vykoná zákrok iným spôsobom, alebo nedodrží časové lehoty, dané zákonom. Takisto môže byť postihnuté zdravotnícke zariadenie, ktoré nedodrží zákonom stanovené podmienky pre výkon takéhoto zákroku.

Interrupcie sú prístupné aj cudzinkám, ktoré môžu prísť do Holandska kvôli tomuto zákroku. Pre ženy s trvalým, alebo dlhodobým pobytom v Holandsku, ktoré si tu platia zdravotné poistenie, je tento zákrok bezplatný. Cudzinky, ktoré tu žijú ilegálne, alebo len krátkodobo, si musia hradiť interrupciu z vlastných zdrojov.

Veľká väčšina interrupcií – 82% sa vykonáva v prvom trimestri a 18% v druhom trimestri tehotenstva. Od r. 2002 je podiel žien-cudziniiek, ktoré prichádzajú do Holandska za účelom interrupcie okolo 13%. V rokoch 2017 a 2018 to bolo okolo 11%. Najviac žien prichádza z Nemecka a Francúzska.²³

²² Zákon o ukončení tehotenstva z 1. mája 1981. Dostupné na internete (v holandskom jazyku): <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003396/2020-03-19> [cit. 18_08_2020]

²³ European Center for Parliamentary Research and Documentation ECPRD: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/public/page/about>. Request no. 4480 (uzavretá databáza výmeny informácií medzi národnými parlamentmi).

ÍRSKO

Interrupcia na žiadosť bez udania dôvodu: NIE

Povinné konzultácie: ÁNO

Povinné čakacie lehoty: ÁNO

Dôvody na vykonanie interrupcie:

- sociálno-ekonomické dôvody: NIE
- ohrozenie života a/alebo zdravia ženy: ÁNO
- poškodenie plodu: ÁNO
- sexuálne násilie: *nie je v zákone explicitne vymedzené*

Časové limity na vykonanie interrupcie: ÁNO – do 12. týždňa

Nová právna úprava interrupcií bola zavedená zákonom o regulácii ukončenia tehotenstva z roku 2018²⁴. Interrupcia môže byť vykonaná v prípade, ak dvaja odborní lekári (jeden pôrodník a druhý odborník v príslušnom medicínskom odbore) zhodne potvrdia, že:

- existuje ohrozenie života, alebo zdravia tehotnej ženy, alebo
- plod nie je životaschopný (2 odborníci potvrdia, že je veľmi pravdepodobné, že plod odumrie ešte pred narodením, alebo najneskôr do 28 dní po narodení).

Ustanovenie o nutnosti potvrdenia dvomi odborníkmi je možné vynechať len v prípade, že by išlo o bezprostredné ohrozenie života, alebo zdravia tehotnej ženy.

Interrupcia sa môže vykonať len do ukončenia 12. týždňa tehotenstva. Interrupcia sa môže vykonať až po uplynutí 3 dní od potvrdenia dôvodu odborným lekárom.

V prípade, že oslovený lekár nedá stanovisko v prospech žiadateľky, môže žiadateľka požiadať o preskúmanie tohto stanoviska. Za týmto účelom sa vytvorí komisia na preskúmanie stanoviska lekára, ktorá je povinná vypočuť žiadateľku v prípade, že má o to záujem. Komisia najneskôr do 7 dní od jej vytvorenia, vydá písomné stanovisko, ktoré doručí tehotnej žene. Ak je toto stanovisko v prospech tehotnej ženy, vykonajú sa potrebné úkony, aby mohlo dôjsť čo najskôr k ukončeniu tehotenstva.

Zákon stanovuje aj povinnosť rešpektovať prípadnú výhradu vo svedomí zdravotníckych pracovníkov vo vzťahu k výkonu interrupcie.

Podľa zákona je trestné vykonať interrupciu akýmkoľvek iným spôsobom, ako je povolené zákonom. Trestná je aj asistencia pri takejto nezákonnej interrupcii. Trestné je takisto prijímať akékoľvek výhody v súvislosti s ukončením tehotenstva ženy.

²⁴ Zákon o regulácii ukončenia tehotenstva z r. 2018. Dostupné na internete: <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2018/act/31/enacted/en/print.html> [cit. 03_09_2020]

MAĎARSKO

Interrupcia na žiadosť bez udania dôvodu: NIE

Povinné konzultácie: ÁNO

Povinné čakacie lehoty: ÁNO

Dôvody na vykonanie interrupcie:

- sociálno-ekonomické dôvody: ÁNO
- ohrozenie života a/alebo zdravia ženy: ÁNO
- poškodenie plodu: ÁNO
- sexuálne násilie: ÁNO

Časové limity na vykonanie interrupcie: ÁNO

Interrupcie upravuje zákon č. 79/1992 o ochrane života plodu²⁵. V poslednom čase neboli schválené žiadne významné zmeny tohto zákona, aj keď diskusie prebiehajú o sprísnení právnej úpravy a bolo podaných aj niekoľko poslaneckých návrhov zákonov v tomto smere, avšak žiaden z nich zatiaľ nebol prijatý.

Tehotenstvo môže byť ukončené len v prípade nebezpečenstva, alebo vážnej krízovej situácie u tehotnej ženy za podmienok špecifikovaných zákonom. Vážna krízová situácia je taká, ktorá spôsobuje fyzický, alebo psychický otras, alebo sociálnu neschopnosť.

Tehotenstvo môže byť ukončené do 12. týždňa, ak:

- hrozí vážne ohrozenia zdravia tehotnej ženy
- plod trpí vážnym poškodením
- tehotenstvo je dôsledkom trestného činu
- v prípade vážnej krízy u tehotnej ženy.

Tehotenstvo môže byť ukončené do 18. týždňa, ak tehotná žena:

- je nesvojprávná
- nerozpoznala skôr svoje tehotenstvo z dôvodu ochorenia, alebo lekárskej chyby, alebo prekročila stanovenú hranicu 12 týždňov vinou zdravotníckeho zariadenia, alebo jeho predstaviteľa.

Tehotenstvo môže byť ukončené až do 20. týždňa v prípade predĺženej diagnostickej procedúry a až do 24. týždňa v prípade, že pravdepodobnosť genetického, alebo teratologického poškodenia plodu dosiahne 50%.

²⁵ Zákon č. 79/1992 o ochrane života plodu. Dostupné na internete (v maďarčine): <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99200079.tv> [cit. 18_08_2020]

Tehotenstvo môže byť ukončené nezávisle od dĺžky jeho trvania:

- zo zdravotných dôvodov, ktoré ohrozujú život tehotnej ženy
- v prípade abnormality plodu, nezlučiteľnej so životom po narodení.

Ukončenie tehotenstva, ak to nie je zo zdravotných dôvodov, sa uskutočňuje na základe písomnej žiadosti tehotnej ženy.

Čo sa týka možnosti cudzinek podstúpiť interrupciu, zákon špecifikuje kategórie žien, ktoré o takýto zákrok môžu požiadať:

- maďarská občianka, pobývajúca na území Maďarska
- občianka EHS (Európsky hospodársky priestor) s právom na slobodný pohyb a pobyt na viac než 3 mesiace, ak má registrované miesto svojho pobytu
- občianka tretích krajín, ktorá má status imigranta, alebo usídlenia.

Cudzinka môže tiež požiadať o interrupciu v prípade, že:

- pobýva na území Maďarska viac než 2 mesiace s platným povolením k pobytu
- požiadala o priznanie štatútu utečenca
- bola zaregistrovaná ako žiadateľka o azyl
- nemôže byť, podľa ustanovení medzinárodných dohôd, vyhostená, alebo vrátená späť z územia krajiny podľa osobitného zákona.

Po podaní žiadosti o interrupciu musí pracovník zdravotníckeho zariadenia informovať ženu o:

- možnostiach verejnej a súkromnej podpory pre tehotné ženy a ženy po pôrode a novonarodené deti
- existujúcich organizáciách a inštitúciách, poskytujúcich pomoc a podporu tehotným ženám a ženám po pôrode
- možnostiach adopcie
- možnostiach a spôsoboch štátnej, alebo miestnej sociálnej pomoci na prekonanie krízy a o možnosti umiestnenia dieťaťa do inkubátora so špeciálnou starostlivosťou
- oplodnení, vývoji plodu, rizikách interrupcie a jej možnom vplyve na ďalšie tehotenstvo
- povinnosti ďalšej konzultácie najskôr po 3 dňoch po poskytnutí prvotných informácií v prípade, že ženin zámer podstúpiť interrupciu pretrváva.

V rámci ďalšej konzultácie musí byť žiadateľka informovaná o:

- právnych podmienkach pre interrupciu
- okolnostiach a metóde interrupcie
- zdravotníckych zariadeniach, kde sa vykonávajú interrupcie

- možnosti pomoci služby ochrany rodiny po interrupcii a ponuke pomoci pri plánovaní rodičovstva s informáciou o doporučených metódach antikoncepcie.

Až po tejto druhej konzultácii podáva žena písomnú žiadosť o interrupciu. Ustanovenia o konzultáciách a čakacích lehotách sa nepoužijú v prípade, že tehotenstvo je následkom trestného činu. Žiadateľka musí byť v tomto prípade informovaná len o možnostiach adopcie.

Žiadateľka sa môže hlásiť vo vybranom zdravotníckom zariadení, v ktorom sa vykoná interrupcia, najneskôr do 8 dní od podania písomnej žiadosti. Žiadateľka ešte potvrdí svoju žiadosť podpisom v deň vykonania zákroku.

Ak odborník zdravotníckeho zariadenia, kde sa má vykonať zákrok, usúdi, že dĺžka tehotenstva prekročila zákonom stanovenú hranicu, alebo že zákrok by mohol vážne ohroziť zdravie ženy, musí odmietnuť jeho vykonanie. V tomto prípade môže tehotná žena požiadať o prehodnotenie rozhodnutia. V prípade schválenia zákroku počas jeho prehodnotenia, vykoná zákrok zdravotnícke zariadenie, kde bola žiadosť preverovaná.

Zdravotné dôvody na interrupciu na strane ženy, musia byť potvrdené dvomi špecialistami, kompetentnými v danom odbore. Dôvod na interrupciu na strane plodu, musí byť potvrdený odborníkmi v oblasti gynekológie a pôrodnictva, navrhnutými genetickou poradňou, alebo prenatálnym diagnostickým centrom, alebo inou kompetentnou zdravotníckou inštitúciou.

Ak je tehotenstvo dôsledkom trestného činu, vydá o tom potvrdenie príslušný orgán činný v trestnom konaní.

Existencia vážnej krízovej situácie je potvrdená podpisom žiadateľky na žiadosti o interrupciu, alebo, v prípade jej nespôsobilosti na právne úkony, jej právneho zástupcu.

NEMECKO

Interrupcia na žiadosť bez udania dôvodu: ÁNO (po konzultácii)

Povinné konzultácie: ÁNO

Povinné čakacie lehoty: ÁNO

Dôvody na vykonanie interrupcie:

- sociálno-ekonomické dôvody: N/A
- ohrozenie života a/alebo zdravia ženy: ÁNO
- poškodenie plodu: ÁNO
- sexuálne násilie: ÁNO

Časové limity na vykonanie interrupcie: ÁNO (do 12., resp. 22. týždňa)

Interrupcie v Nemecku sú upravené najmä niektorými ustanoveniami Trestného zákona Strafgesetzbuch (§ 218 a § 219)²⁶ a zákonom o pomoci pri predchádzaní a zvládaní problémov v tehotenstve²⁷. Jeho hlavným cieľom je zavedenie povinných konzultačných a poradenských služieb vo vzťahu k ukončeniu tehotenstva. Ide o poskytovanie poradenstva pre tehotné ženy v počiatočnej fáze tehotenstva (počas prvých 12 týždňov) s cieľom ochrany nenarodeného života; v prípade vyhľadania týchto služieb sa upúšťa od právnych sankcií, týkajúcich sa predčasného ukončenia tehotenstva.

Podľa § 218 Trestného zákona je interrupcia trestným činom pre všetky zúčastnené strany – tehotná žena, lekár, nabádajúci, asistent atď. Existujú však výnimky – ak je tehotenstvo ukončené v súlade s ustanovením o povinnej konzultácii (§ 218a Trestného zákona) a:

- tehotná žena preukáže certifikátom lekárovi, že absolvovala konzultácie minimálne 3 dni pred zákrokom
- interrupcia je vykonaná lekárom
- neuplynulo viac ako 12 týždňov od oplodnenia.

Za protizákonnú sa nepovažuje ani interrupcia zo zdravotných dôvodov vykonaná lekárom so súhlasom ženy, ak je to potrebné na odvrátenie hrozby pre život, alebo zdravie ženy a táto hrozba nemôže byť odvrátená iným spôsobom. Taktiež nie je protizákonná interrupcia vykonaná lekárom na základe jeho vedomosti o tom, že tehotenstvo vzniklo následkom trestného činu a od oplodnenia neuplynulo viac než 12 týždňov.

Konzultácie, predchádzajúce interrupcii musia prebehnúť v registrovanom konzultačnom centre a vo všeobecnosti interrupcia musí prebehnúť do 22. týždňa od oplodnenia. Konzultačné centrá môžu byť financované z verejných, alebo súkromných zdrojov (často ich financujú cirkevné inštitúcie). Na dôvažok, žena môže byť oslobodená od trestu v prípade, že interrupcia bola odôvodnená stavom výnimočnej núdze.

Medzi povinnosti lekára, vykonávajúceho interrupciu patrí:

- dať žene možnosť vysvetliť svoje dôvody pre žiadosť o interrupciu
- dať žene informáciu o význame zákroku, jeho možných následkoch, rizikách
- preveriť vyšetrením štádium tehotenstva

²⁶ German Criminal Code. Dostupné na internete: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/ [cit. 24_08_2020]

²⁷ Gesetz zur Vermeidung und Bewältigung von Schwangerschaftskonflikten (Schwangerschaftskonfliktgesetz - SchKG). Dostupné na internete (v nemčine): <https://www.gesetze-im-internet.de/beratungsg/BjNR113980992.html> [cit. 24_08_2020]

- lekár, ktorý poskytol konzultáciu pred zákrokom nesmie byť ten istý ako ten, čo vykoná zákrok.

Povinné konzultácie pred zákrokom upravuje § 219 Trestného zákona a § 5 a 6 zákona o pomoci pri predchádzaní a zvládaní problémov v tehotenstve. Konzultácie musia byť vedené v tom zmysle, že zodpovednosť je v konečnom dôsledku na tehotnej žene. Ak žena chce, nemusí odhaliť konzultantovi svoju identitu a môže zostať anonymná. Ak je potrebné a so súhlasom tehotnej ženy, môžu byť počas konzultácie prítomní aj iní odborníci, napr. lekári, psychológovia, sociálni pracovníci, právnici atď. Tieto konzultácie sú zdarma.

Čo sa týka obsahu, konzultácie zahŕňajú nasledovné:

- tehotná žena by mala oboznámiť konzultanta s dôvodmi, pre ktoré zvažuje interrupciu (tehotná žena však nemôže byť nútená diskutovať o svojej situácii a spolupracovať s konzultantom)
- konzultant oboznámi tehotnú ženu so všetkými možnými lekárskymi, sociálnymi a právnymi informáciami, súvisiacimi s jej problémom vrátane všetkých možností pomoci matke aj dieťaťu v prípade pokračovania tehotenstva
- ponuka pomoci tehotnej žene so všetkými jej možnými potrebami – hľadanie ubytovania, starostlivosť o dieťa, pokračovanie vo vzdelávaní a školení ženy a poskytovanie následnej podpory.

Výsledkom konzultácií je vystavenie certifikátu o absolvovaní povinných konzultácií.

V prípade zdravotných dôvodov pre ukončenie tehotenstva prichádzajú do úvahy dve možné situácie:

- diagnostikované vážne poškodenie, alebo ochorenie plodu, ktoré by mohlo viesť k ohrozeniu fyzického, alebo psychického zdravia, alebo života ženy
- ohrozenie fyzického, alebo psychického zdravia, alebo života ženy z iných dôvodov, ako je poškodenie, alebo vážne ochorenie plodu (zdravotné problémy na strane matky), ktoré sa nedá odvrátiť žiadnym iným spôsobom.²⁸

V oboch prípadoch má žena nárok na poskytnutie bližších informácií, ktoré sú tiež predmetom konzultácií v konzultačných centrách. Lekár, ktorý napíše odporúčanie pre ukončenie tehotenstva zo zdravotných dôvodov sa musí presvedčiť, že ubehli aspoň 3 dni od konzultovania diagnózy tehotnej ženy s odborníkom. Táto čakacia doba sa neuplatní, ak ide o akútnu hrozbu pre život, alebo zdravie tehotnej ženy. V prípade zdravotných indikácií na interrupciu však žena nie je povinná podstúpiť konzultácie, je to len jej právo. Ak ide o

²⁸ Pregnancy counselling. Dostupné na internete:

<https://www.bmfsfj.de/blob/95278/2b6d3eb68cc32cfc1b52dde852866dde/schwangerschaftsberatung---218-englisch-data.pdf> [cit. 24_08_2020]

genetické poruchy plodu, zákon o genetickom testovaní ľudí (účinný od 1. februára 2010) stanovuje ďalšie požiadavky na informovanie, poradenstvo a dokumentáciu, ktoré musia byť dodržané pred a po vykonaní genetických prenatalných testov.

Náklady na interrupciu zo zdravotných dôvodov sú hradené zo zdravotného poistenia ženy. Náklady na interrupciu na základe povinných konzultácií však nie sú hradené zo zdravotného poistenia. Avšak zdravotné poistenie pokrýva náklady na starostlivosť o tehotnú ženu a prípadnú liečbu komplikácií po interrupcii. V niektorých výnimočných prípadoch je možné uhradiť ženám s trvalým, alebo obvyklým pobytom v Nemecku, zákrok, najmä ak nie sú z ekonomických dôvodov schopné, uhradiť si ho sami. V tomto prípade náklady uhrádzajú spolkové krajiny.

Interrupcie ženám-cudzinkám predstavovali v posledných rokoch len cca 1% z celkového počtu interrupcií v Nemecku.

POESKO

Interrupcia na žiadosť bez udania dôvodu: NIE

Povinné konzultácie: ÁNO

Povinné čakacie lehoty: N/A

Dôvody na vykonanie interrupcie:

- sociálno-ekonomické dôvody: NIE
- ohrozenie života a/alebo zdravia ženy: ÁNO
- poškodenie plodu: ÁNO
- sexuálne násilie: ÁNO

Časové limity na vykonanie interrupcie: ÁNO

Podľa poľského zákona o rodinnom plánovaní, ochrane ľudského embrya a podmienkach pre povolenie interrupcie z roku 1993²⁹ je interrupcia možná len v týchto prípadoch:

- ohrozenie života, alebo zdravia ženy,
- vážne podozrenie na vážne a ireverzibilné poškodenie plodu, alebo neliečiteľné ochorenie plodu, alebo
- ak je tehotenstvo dôsledkom protiprávneho konania.

²⁹ Zákon o rodinnom plánovaní, ochrane ľudského embrya a podmienkach pre povolenie interrupcie zo 7. januára 1993. Dostupný na internete (neoficiálny anglický preklad):

<https://reproductiverights.org/sites/default/files/documents/Polish%20abortion%20act--English%20translation.pdf> [cit. 18_08_2020]

V prípadoch spadajúcich pod prvé dva dôvody pre interrupciu musí byť zákrok vykonaný dovtedy, kým plod nie je schopný samostatného života mimo matkinho tela, v prípadoch pod ďalším bodom najneskôr do 12. týždňa tehotenstva. Ukončenie tehotenstva sa môže vykonať len s písomným súhlasom ženy (v prípade maloletej aj jej právneho zástupcu).

Okolnosti, spadajúce pod prvé dva body, musia byť potvrdené ešte ďalším lekárom, okrem toho, ktorý vykonáva zákrok, ak nejde o bezprostredné ohrozenie života tehotnej ženy. Okolnosti, spadajúce pod bod 3 musia byť potvrdené prokurátorom.

SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO

Interrupcia na žiadosť bez udania dôvodu: NIE

Povinné konzultácie: *nie je v zákone explicitne vymedzené*

Povinné čakacie lehoty: *nie je v zákone explicitne vymedzené*

Dôvody na vykonanie interrupcie:

- sociálno-ekonomické dôvody: *nie je v zákone explicitne vymedzené*
- ohrozenie života a/alebo zdravia ženy: ÁNO
- poškodenie plodu: ÁNO
- sexuálne násilie: *nie je v zákone explicitne vymedzené*

Časové limity na vykonanie interrupcie: ÁNO (do 24. týždňa tehotenstva)

Zákon o interrupciách z roku 1967³⁰ (vzťahuje sa na územie Spojeného kráľovstva okrem Severného Írska) povoľuje výkon interrupcie vo Veľkej Británii registrovanými lekármi za určitých podmienok. Všetky interrupcie (okrem akútnych) vyžadujú schválenie dvomi registrovanými lekármi a musia byť vykonané v certifikovaných zdravotníckych zariadeniach. Dôvody na výkon takéhoto zákroku podľa zákona sú:

- pokračovanie tehotenstva by predstavovalo riziko (väčšie ako jeho ukončenie) poškodenia fyzického, alebo duševného zdravia tehotnej ženy, alebo niektorého jej dieťaťa za predpokladu, že tehotenstvo nepresiahlo 24. týždeň
- ukončenie tehotenstva je nevyhnutné z hľadiska zabránenia smrteľného poškodenia duševného, alebo fyzického zdravia tehotnej ženy
- pokračovanie tehotenstva by predstavovalo riziko pre život tehotnej ženy (väčšie ako ukončenie tehotenstva)
- závažné riziko, že narodené dieťa by trpelo vážnymi fyzickými, alebo duševnými abnormalitami.

³⁰ Abortion Act 1967. Dostupné na internete: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1967/87/contents> [cit. 19_08_2020]

Zákon obsahuje tiež zmienku o možnosti použitia výhrady vo svedomí zo strany zdravotníckych pracovníkov, vzťahujúcu sa na výkon interrupcií.

V rámci Spojeného kráľovstva došlo v posledných rokoch k zmenám v interrupčnej legislatíve v Severnom Írsku. Najprv došlo k zmenám prostredníctvom novelizácie zákona o interrupciách v roku 2019. Zmeny sa týkali najmä odstránenia trestných postihov žien za interrupcie. Nový právny rámec v danej oblasti pre Severné Írsko bol nastolený nariadením z 25. marca 2020, ktoré umožňuje prístup k interrupcii do 12. týždňa tehotenstva bez podmienok. Je potrebné len potvrdenie lekára, že tehotenstvo neprekročilo stanovenú hranicu. Interrupcie po tomto limite sú možné len v osobitných prípadoch, napríklad pri potvrdení vážneho poškodenia, alebo neliečiteľného ochorenia plodu.

Ženy bez trvalého, alebo dočasného pobytu na území Spojeného kráľovstva tu môžu podstúpiť interrupciu, avšak náklady si budú pravdepodobne hradiť sami (až na určité stanovené výnimky – napr. ženy s obvyklým pobytom, občianky krajín EHS, poistené v inom európskom štáte a pod.). Ministerstvo zdravotníctva a sociálnej starostlivosti vydalo vo februári 2020 Usmernenie pre poplatky pre zahraničných návštevníkov, využívajúcich zdravotnícke služby. Situácia sa však môže v najbližšom období zmeniť v súvislosti s Brexitom.

Interrupcie cudzinek predstavovali v roku 2018 asi 2% z celkového počtu interrupcií za Anglicko a Wales, v roku 2019 to bolo len približne 1%.³¹

³¹ European Center for Parliamentary Research and Documentation ECPRD: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/public/page/about>. Request no. 4480 (uzavretá databáza výmeny informácií medzi národnými parlamentmi).

4. Záver

Porovnávali sme interrupčnú legislatívu ôsmich vybraných európskych štátov s odlišnými prístupmi a spôsobmi úpravy danej oblasti. Najreštriktívnejší prístup má Poľsko, ktoré umožňuje ukončenie tehotenstva iba v presne vymedzených prípadoch – ohrozenie zdravia, alebo života ženy, vážne poškodenie plodu, alebo tehotenstvo ako výsledok trestného činu. Pri všetkých zákonných dôvodoch sa vyžaduje potvrdenie daného dôvodu – lekárom (okrem toho, ktorý vykonáva zákrok), respektíve orgánmi činnými v trestnom konaní.

Všetky ostatné sledované štáty umožňujú ukončenie tehotenstva na žiadosť ženy. Odlišujú sa však tým, či táto žiadosť musí byť odôvodnená (niektorým z právne prípustných dôvodov), prípadne aj s overením uvedeného dôvodu, alebo v žiadosti sa nemusí uvádzať dôvod. Medzi štáty, kde sa vyžaduje uvedenie dôvodu na interrupciu patria: Fínsko, Holandsko, Írsko, Maďarsko a Spojené kráľovstvo. Fínsko, Holandsko a Maďarsko však akceptujú pomerne široké spektrum dôvodov na interrupciu – od sociálno-ekonomických až po zdravotné dôvody (na strane tehotnej ženy, alebo plodu), preto je v týchto štátoch prístup k interrupciám pomerne jednoduchý. Pomerne široké spektrum indikácií pre výkon interrupcie stanovuje príslušný zákon v Spojenom kráľovstve, avšak tu je potrebné potvrdenie danej indikácie dvomi lekármi. Z tejto skupiny krajín má najprísnejšiu legislatívu Írsko, ktoré umožňuje interrupciu len z vážnych zdravotných dôvodov na strane tehotnej ženy, alebo plodu, čo musí byť potvrdené dvomi lekármi – odborníkmi.

Interrupcie na žiadosť ženy bez uvedenia dôvodu umožňuje z nami sledovaných štátov Belgicko a Nemecko, pričom v Nemecku právna úprava vyžaduje povinné konzultácie pred zákrokom v certifikovaných konzultačných centrách.

Ďalšie obmedzenia v prístupe k interrupciám zahŕňajú napríklad povinné konzultácie (zo zákona), ktoré majú zavedené Belgicko, Holandsko, Írsko, Maďarsko, Nemecko a Poľsko a povinné čakacie lehoty pred zákrokom, dané právnymi predpismi v Belgicku, Holandsku, Írsku, Maďarsku a Nemecku. Dĺžka čakacej lehoty sa pohybuje od 3 do 5 dní.

Vo všetkých nami sledovaných krajinách sa uplatňujú časové obmedzenia, dokedy je možné vykonať interrupciu. Z väčšiny prípustných dôvodov a vo väčšine sledovaných krajín je táto hranica do 12. týždňa tehotenstva – okrem Holandska a Spojeného kráľovstva. V Holandsku je táto hranica až do 21. týždňa, v Spojenom kráľovstve až 24. týždeň tehotenstva. Ďalej sú v niektorých štátoch špecifikované určité indikácie pre ukončenie tehotenstva aj vo vyššom štádiu – väčšinou do 24. týždňa: Fínsko, Holandsko, Maďarsko; v prípade Nemecka je to do 22. týždňa. Vo všetkých sledovaných štátoch je možné ukončiť tehotenstvo ženy v prípade, že by došlo k akútnemu ohrozeniu života, alebo zdravia tehotnej ženy, alebo nenarodeného dieťaťa bez ohľadu na dĺžku trvania tehotenstva.

Použité zdroje

1. Umelé prerušenie tehotenstva a jeho právna úprava v SR. Dostupné na internete: <http://www.osetrovatelsky.herba.sk/index.php/rok-2008/42-4-2008/96-umele-prerusenie-tehotenstva-a-jeho-pravna-uprava-v-sr> [cit. 04_09_2020]
2. Johnson Jr , B.R., Lavelanet, A.F. and Schlitt S.: Global Abortion Policies Database: a new approach to strengthening knowledge on laws, policies, and human rights standards. Dostupné na internete: <https://abortion-policies.srhr.org/documents/reference/Global-Abortion-Policies-Database.pdf> [cit. 04_09_2020]
3. Lavelanet, A.F. , Schlitt S. , Johnson Jr, B.R. and Ganatra, B.: Global Abortion Policies Database: a descriptive analysis of the legal categories of lawful abortion. Dostupné na internete: <https://abortion-policies.srhr.org/documents/reference/Legal-categories-of-lawful-abortion.pdf> [cit. 02_09_2020]
4. Abortion in Europe. Dostupné na internete: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0004/69763/en59.pdf [cit. 14_08_2020]
5. European Abortion Laws. A comparative overview. Center for Reproductive Rights. Dostupné na internete: <https://reproductiverights.org/sites/default/files/documents/European%20abortion%20law%20a%20comparative%20review.pdf> [cit. 14_08_2020]
6. De Meyer, F.: Abortion law reform in Europe: The 2018 Belgian and Irish Acts on termination of pregnancy. Dostupné na internete: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0968533220920335?journalCode=mlia> [cit. 14_08_2020]
7. Pinter,B., Aubeny, E., Bartfai, G., Loeber, O., Ozalp, S. & Webb, A.: Accessibility and availability of abortion in six European countries. Dostupné na internete: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13625180500035231> [cit. 12_08_2020]
8. Gissler , M., Fronteira, I., Jahn, A., Karro, H., Moreau, C., Oliveira da Silva, M., Olsen, J., Savona-Ventura, C., Temmerman, M., Hemminki, E.: Terminations of pregnancy in the European Union. Dostupné na internete: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22129480/> [cit. 12_08_2020]
9. The Global Abortion Policy Database. Prístupné na internete: <https://abortion-policies.srhr.org/> [cit. 14_09_2020]
10. Lavelanet, A.F., Johnson Jr., B.R., Ganatra, B. : Global Abortion Policies Database: A descriptive analysis of the regulatory and policy environment related to abortion. Dostupné na internete: <https://abortion-policies.srhr.org/documents/reference/Regulatory-and-policy-environment-of-abortion.pdf> [cit. 11_08_2020]
11. Informácie poskytnuté e-mailom Ministerstvom zdravotníctva SR dňa 30. júla 2020

12. Národné centrum zdravotníckych informácií:
http://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy/Gynekologia_Porodnictvo_Potrady/Potrady/Pages/default.aspx [cit. 12_08_2020]
13. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 154). Dostupné on-line na:
<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=479948>. [cit. 07_09_2020]
14. European Center for Parliamentary Research and Documentation ECPRD:
<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/public/page/about>. Request no. 4480 (uzavretá databáza výmeny informácií medzi národnými parlamentmi).
15. Zákon o dobrovoľnom ukončení tehotenstva. Dostupný na internete (vo francúzštine):
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2018101503&table_name=loi [cit. 17_08_2020]
16. Zákon č. 239/1970 o interrupciách. Dostupné na internete (vo fínskom jazyku):
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1970/19700239> [cit. 18_08_2020]
17. Zákon o ukončení tehotenstva z 1. mája 1981. Dostupné na internete (v holandskom jazyku): <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003396/2020-03-19> [cit. 18_08_2020]
18. Zákon o regulácii ukončenia tehotenstva z r. 2018. Dostupné na internete:
<http://www.irishstatutebook.ie/eli/2018/act/31/enacted/en/print.html> [cit. 19_08_2020]
19. Zákon č. 79/1992 o ochrane života plodu. Dostupné na internete (v maďarčine):
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99200079.tv> [cit. 18_08_2020]
20. German Criminal Code. Dostupné na internete: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/ [cit. 24_08_2020]
21. Gesetz zur Vermeidung und Bewältigung von Schwangerschaftskonflikten (Schwangerschaftskonfliktgesetz - SchKG). Dostupné na internete (v nemčine):
<https://www.gesetze-im-internet.de/beratungsg/BJNR113980992.html> [cit. 24_08_2020]
22. Pregnancy counselling. Dostupné na internete:
<https://www.bmfsfj.de/blob/95278/2b6d3eb68cc32cfc1b52dde852866dde/schwangerschaftsberatung---218-englisch-data.pdf> [cit. 24_08_2020]
23. Zákon o rodinnom plánovaní, ochrane ľudského embrya a podmienkach pre povolenie interrupcie zo 7. januára 1993. Dostupný na internete (neoficiálny anglický preklad):
<https://reproductiverights.org/sites/default/files/documents/Polish%20abortion%20act--English%20translation.pdf> [cit. 18_08_2020]
24. Abortion Act 1967. Dostupné na internete:
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1967/87/contents> [cit. 19_08_2020]